

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo nara-
du vodnik!

Izhaja vsake srede.
Narocnine:
za leto Din 30 —
za pol leta „ 15 —
za inozemstvo
za leto Din 50 —
Izpirati po tarifu. Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsekdo vpliva
vse svede
svojega dela na
marljivosti!

Nekajpl se ne
vaja. — Pista in toč
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Keledeverški
ulici št. 7. — Telefon
št. 2006. — Rabna
pri poštni branki
št. 14.106.

Dr. R. Rosina.

Svetovna agrarna kriza.

V celem svetu govore danes o neverjetnem padcu, poljedelskim pridelkom. V doslej najtežji agrarni krizi se nahaja ne le Evropa, temveč tudi Amerika, posebno Kanada in Združene severoameriške države.

V predmetnem članku hočemo po znameniti razpravi D. K. Rittera o tem predmetu podati nekaj misli, ki naj vsaj nekoliko bolj jasno vzroke, obstoj in morebitne možnosti izhoda iz te gospodarske krize, ki vedno bolj ogroža poljedelstvo vsega sveta, posebno pa ono srednje in severne Evrope, tedaj tudi ono naših krajev.

Poglaviti vzrok svetovni agrarni krizi vidi dr. Ritter predvsem v ogromnem prevratu, ki ga je v 20. stoletju, prav posebno pa po svetovni vojni izvršilo poljedelsko gospodarstvo. Gre namreč za prehod iz zgodovinsko vezanega, krajevno omejenega gospodarjenja v epoko tržagospodarsko, za dokončno uvrščenje v kapitalistični sistem in način gospodarstva. Svetovna vojna in leta inflacije po vojni so ta razvoj samo neverjetno pospešile. Izvor pa ima v agrarnih reformah, ki so tudi gospodarsko osvobodile kmeta in po nekaj desetletjih vsled intenzivnejše obdelave zemlje znatno pomnožile produkcijo, posebej pa se v olajšanju prometa, ki povzroča, da lahko najrazličnejši agrarni produkti prihajajo na trge od kontinenta (dela sveta) do kontinenta. Istotako je izboljšanje tehnike obdelave zemlje, mlatilni stroj, motorni plug, traktor, itd in sem ni šteti le gospodarskih strojev in orodij, temveč tudi napredek v umetnih gnojilih, v krmljenju domačih živali končno tudi posredni vpliv vsled elektrifikacije itd., imelo za posledico porast produkcije, ki je že zdavno presegel predvojno — v nekaterih panogah za več kot sto od sto.

Po mnenju dr. Rittera se uveljavlja v agrarni produkciji bolj intuitivno (po slutnji) kakor iz jasnega spoznanja, velika sprememba, ki bo morda učinkovala bolj revolucionarno kakor katerikoli dosedanji agrarni prevrat. Prehaja se k izberi najdobitkosnejših rastlin po načelih gospodarnosti. Neverjetno hitro pada svetovna produkcija v prasu, tudi ječmena, rži in vsled motorizacije — tudi ovsu. Vse vodi k novemu razmerju sil, učinkujočih v poljedelstvu. Poljedelec je vstopil v borbo z učinki zakona o postopoma (sčasoma) se zmanjšajočem donosu zemlje: to je o zmanjšujočem se donosu pri rastočih stroških.

Paralelno s tem zrevolucioniranjem zemljedelstva sveta pa gre ono, kar imenujemo navadno kapitalistični način mišljenja, težnja za po možnosti največjim dobičkom. To je težnja za amerikanizacijo poljedelstva, mentaliteta (mišljenje) ljudi 20. stoletja, ki jo vedno bolj osvaja tudi mali, po agrarni reformi osvobojeni poljedelec. Čim dalje tem bolj se bodo zemljedelci na celem svetu trudili, da iztisnejo iz zemlje čim več mogoče; kajti zvišanje produktivnosti gre edino njim v korist.

Pritisk konkurence vsled modernega prometa stoji z bičem za zemljedcem.

Ze pri nas, v malih naših slovenskih razmerah, kako velika je razlika od prej, kako dalekosežno odstopanje od konservativnosti in kako mrzlično iskanje novih poti in načinov agrarnega gospodarstva! Kako občutljiv je že tudi naš lokalni zemljedelski trg — baš vsled razvitih prometnih možnosti — za spremembe cen v inozemstvu. Kako velike so varijacije v posameznih cenah sadju, hmelju, lesu itd. v posameznih letih in celo v isti letni sezoni. Sirarstvo ali sadjarstvo v večjem je šele v zadnjem desetletju tudi pri nas vzraslo.

Poljedelec se polagoma osvobaja od tisoletne odvisnosti zemlje in s tem se izpreminja tudi njegova mentaliteta. Kmetško gospodarstvo po malem postaja trgovsko podjetje; — seveda z mnogimi pomanjkljivostmi napram industrijskemu podjetju. Kajti vse ono, kar razumemo pod pojmom kapitalizma — tehnika, stroji, promet, kredit itd. — je, pri nas še posebej vsled vpliva vojne in povišane inflacije, zrevolucioniralo gospodarsko mišljenje kmeta. Vedno bolj prodira nemirnost, pa tudi prožnost kalkuliranja tudi na naše podeželje, vedno bolj stopa do ozadja čustvo sentimentalne vezanosti k rodni grudi in domu.

Dr. Ritter v omenjenem spisu o svetovni krizi zemljedelstva podaja nekatere primere, ki nam jasno pokažejo, kako se je baš vsled gori označenega vpliva kapitalizma, posebno pa pri nekaterih rastlinah in zemljedelskih produktih, v povojni napram predvojni dobi pomnožila proizvodnja agrarnih proizvodov, med tem ko je ostal konzum (potrošnja) vobče na isti višini.

V tem ravno, da je izdatnost zemljedelskih proizvodov zrastle tako, da jih ni mogoče prodati za cene, ki bi se rentirale, tiči glavni vzrok svetovne agrarne krize.

Število prebivalstva zemlje je stopilo od let 1900/1913 k onemu let 1923/1927 za 7 odstotkov, v izvenruskem delu za 8%. Nasproti temu je zrastle produkcija žita v neruskem delu za 8%, krompirja za 18%, sladkorja za 35%, oljnih rastlin (repa, lan, konoplja) za 13%, vina za 17%, kave za 27%, kakaoa za 113%. V letih 1923/1927 je prišlo razen za koruzo do novega povišanja produkcije. Razen pri žitu je tedaj zrastle proizvodnja daleč čez mero prebivalstva.

Toda tudi pri žitu ni po mnenju dr. Rittera razvoj tipičen za celotno sliko. Kajti manjka druga neznanka, to je konzum. In tu pride dr. Ritter na podlagi statistike do zaključka, da se je na posameznika odpadajoči konzum pri žitu po vojni zmanjšal zlasti v Združenih državah severoameriških in Avstraliji. Po njegovem mnenju gre tu za pojav povzročen vsled civilizacije; da namreč pri stopajočem blagostanju ali doseženi gotovi točki

začne potreba pri žitu padati v korist konsuma drugih življenjskih potrebščin. V Združenih državah ameriških je padla n. pr. potreba po moki v dobi od 1904 do 1919 za 10 odstotkov, od 1919 do 1923 pa še za daljših 12%. V Nemčiji je padla od 1.22 na 1.08 q zaloge moke, ki odpada letno na poedinca. Za ozemlje bivše Avstro-Ogrske, kakor tudi za celi Balkan pa je potreba znatno narasla.

Da pa je v celoti nadponudba tudi glede žita odnosno pšenice, dokazuje po njegovem mnenju tudi okolnost, da se je svetovna trgovina s pšenico zvečala za leto 1928 napram predvojni dobi za 28%. Pri tem pa svetovna žitna produkcija stalno raste. Značilen za žito pa je kakor rečeno predvsem pad povpraševanja po njem vsled zvečanega konsuma drugih užitenin.

To pa predvsem velja za zelenjavo, sadje in sladkor. Pri sladkorju na primer, je potrošnja stopila od 13.5 kg letno v letih 1913/14 na glavo odpadajočega konsuma 17.3 kg v letih 1917/1928. Vkljub temu pa trpi sladkorni trg vsled množine povečane produkcije. Med tem namreč, ko je svetovna produkcija sladkorja pred vojno v letih 1909/1913 iznašala letno približno 175 mil. „, se da proizvodnja 1924 do 1927 oceniti na približno 246 milijonov. Celotna produkcija se je povečala v primeru s predvojno za 40%. Predvsem gre tu za povečanje sladkorne trte (za 71%), ki vedno bolj konkurira sladkorni pesi.

Bolj nas bo zanimal porast konsuma pri vrtnarskih izdelkih.

Ti izdelki so komaj v 19. stoletju prodri iz vrta tudi na polje. Gre tu za ogromni razvoj gojenja n. pr. krompirja. Glavni producenti so tu Francija, Belgija, Nizozemska, Nemčija, Ruska, pa tudi dežele bivše Avstro-Ogrske. Celotna proizvodnja v teh deželah je iznašala od 1909—1913 letno povprečno 1183 mil. q, v letih 1923/1927 1404 milijonov q. Gre tedaj za zvišanje produkcije za 19%.

Toda tukaj, predvsem pri zelenjavi in sadju, je porastel ogromno tudi konzum. Izvoz zelenjave iz Italije nasproti predvojni dobi je stopil za 144%, iz Francije za 140%, Holandske za 215%. Dovoz sadja v Nemčijo je proti predvojni dobi stopil na 109%, pri zelenjavi na 136%. V Anglijo iznaša dovoz sadja napram predvojnemu 149%.

Seveda pa je baš v zadnjih desetletjih ogromno potasla tudi proizvodnja, čeprav se ob manjkajočih statistikah točno ne da ugotoviti. Gre tu za ogromne površine novih sadnih nasadov v Ameriki, v Zamorju pa za bananovih, pomarančnih in ananasovih, ki pa še ne dajejo polnega užitka.

Vsekakor so pa na tem polju izgledi tudi za evropskega poljedelca slabi, čeprav vlada v Evropi po mnenju dr. Rittera, kar se tiče posameznih sort jabolk, velikanska zmeda. Vendar je celo vrtnarstvo, posebno gojenje sadja in trte tipični primer za to, da je mogoče v mladih agrarnih zemljah misliti na to, da se seže po novih produkcijskih vejah, kjer se tako brzo ne vrača investirani kapital kakor n. pr. pri žitu, šele tedaj, ko se je raz-

merje med zemljo, delom in kapitalom spremenilo v korist poslednjega.

Ali je ta trenotek za nas — za Slovenijo — že nastopil, kot nestrokovnjak seveda presoditi ne morem. Gotovo pa se je svetovni okus odnosno konsum — morda ravno vsled ogromne zdravniške propagande — spremenil v korist ravno sadju in zelenjavi in še bo rasel.

Interesantni so podatki, ki jih daje dr. Ritter glede proizvodnje mesnih izdelkov, govejega in svinjskega mesa odnosno živali, glede mleka, sira, masla in jajec.

Pri mlekarstvu na primer so po njegovem mnenju še lepi izgledi, kajti povpraševanje letno raste. Sprememba načina prehrane, ki se odvrta od prevelikega konsuma mesa, pride v dobro baš odprodaji mlečnih izdelkov, posebej masla in sira ter koncentriranega mleka. Tu je svetovna trgovina po svetovni vojni silno narastla. Po njegovem mnenju pa gre tukaj komaj za začetek raz-

voja. Kajti baš razvoj sporta, alkoholne prepovedi itd. v različnih krajih pomnožujejo konsum teh izdelkov.

Optimističen je dr. Ritter glede cen lesa in drv. Tu raste stalno povpraševanje zlasti za lesom, ki naj služi produkciji papirja. Velike rezerve lesa se nahajajo danes samo še v Kanadi, Azijskem delu Rusije in južni Amerike. Tukaj konsum prekaša produkcijo. Približna letna svetovna potreba po lesu je 1565 mil. m³; letni prirastek pa je mogoče oceniti na 1075 mil. m³. Tudi pri lesu v najbližnji bodočnosti ni misliti na znatno stopnjevanje izdatnosti vsled napredujoče tehnike.

Seveda pa je vprašanje, ali se ne bo dal les nadomestiti z drugimi snovmi in ali ne bo doseženo uspehov glede daljše uporabljivosti lesa z konserviranjem. Vsekako izgleda, da ruski dumping ne bo vzdržal Bog ve kako dolgo in gre le za bolj lokalne težave in padanje cen.

(Konec prvega dela.)

Najstarejši kmečki narodi.

(Nadaljevanje.)

Drugo žarišče stare azijske kulture so tvorili Indijci. Če so le ti že 7000 let pr. Kr. r. prvi začeli krotiti goved, tedaj je njihova kultura že prastar spomenik. Krotitev živali ni tako lahek posel in zahteva že globlji razum, precejšen telesni in duševni napor, vztrajnost, samozatajevanje itd.

Izredno rodovitna tla njihove domovine Indije — ki jo še danes imenujemo deželo medu in mleka — je nudila izvrstne pogoje za obe panogi: za živinorejo in poljedelstvo, ki pa so ju Indijci pričeli gojiti šele v 2. tisočletju pr. Kr.

Prospevalo kmetijstvo je bilo povod drugi pridobitni panogi — obrti. Ta je krila že večje potrebe naroda, narekovane po njegovem večjem kulturnem razvoju. Pojavil se je čut udobja in estetike (čut za lepoto), zato so tudi prospevale lončarska, tkalska, pletarska in tudi kovinarska obrt.

Indijci so gojili razne znanosti. Zlasti se moramo čuditi njihovim zmožnostim v algebrskem računanju (algebra je računanje v iskanju neznanih števil s pomočjo enačb, poslužuje se črk). Tudi pojem »ničla« je baje njihov izum.

Ta dežela bogate in najlepše prirode, skrivnost privlačnega bisera pesmi in sanj uklepa človeškega duha, da razglablja in se oslaja s krepkimi doživeti. Tako se je v Indijcih porodila visoka verska kultura in iz nje budizem. Prerok Buda (Budha) je okusil vse naslade bogastva. Primerjajoč svoje bogastvo z revščino nešteto drugih ljudi ni mogel najti vzroka trpljenju. Končno je prišel do zaključka, da je temu krivo rojstvo človeka. A še huje da je, da se po njegovih verskih naukih rojstvo poedinca ponavlja. Da se to gorje prepreči, je učil čednostno življenje. Sam se je popolnoma odpovedal bogastvu in je šel med narod oznanjevat novo vero. Učil je socialno enakost in naglašal prednost notranjih vrednot (pravičnost, zmernost, skromnost itd.) pred zunanji, snovnimi (bogastvo).

Indijsko božanstvo je temeljilo na nra- stvenih vzorih kmečkega življenja — na zemlji, ki zahteva pravico, resnico, red, zvestobo.

Svoje bistvene poteze je narod ohranil do danes. Poosebljene so v njegovem buditelju Gandhi-ju in v velikem modrijanu Rabindranatu Tagore-ju, borecu za osvoboditev Indije od evropskega duha, t. j. od uničujočega materialističnega pohlepa, ki s pomočjo tamkajšnje domačega razkošnega plemstva zaslužuje narod, ki na ta način naglo gospodarsko in moralno razpada.

Na rodovitnih tleh Mezopotamije, dežele med rekama Evfratom in Tigrisom (Mezopo-

tamija = medrečje) so se že zgodaj pojavili izsledki indijske kulture. Prvi narod, ki se je naselil na tej izredno rodoviti zemlji, so bili črni Kušiti. Bili so dobri živinorejci, kar so se nedvomno naučili od Indijcev.

A okrog 3000 let pr. Kr. so semkaj prilo- mastili mongolski Sumerci. Zasedli so južni del dežele, dočim so se polastili severne Me- zopotamije Akadci.

Sumerci so v živinoreji in poljedelstvu prekosili Kušite. Končno pa sta oba naroda podlegla novemu plemenu Asircem in Babiloncem, ki so okrog 2000 let pr. Kr. zasedli to zemljo.

To je bilo pleme vztrajnega in smotrene- ga dela. Oba sorodna si naroda sta se odli- kovala v raznih izboljšanjih (melloracijah). S prekopi in nasipi so prepregli deželo, da so ob suši napeljavali vodo preko polja in lepih nasadov. Tako so večali itak bogate letine, osobito lana in žita. Zgodovina piše o zname- nitih visečih vrtovih, zgrajenih na obokih čez največje in najlepše zgradbe v Babilonu. Sem- kaj so nanosili debele plasti zemlje, kjer so razen cvetic rastle mogočna drevesa.

Obdelovanje zemlje je bilo zelo intenziv- no. Surove produkte, zlasti lan, so znali teme- ljito predelati. Njihova obrt se je neverjetno visoko povzpela. Bili so prvovrstni tkalci, ste- klarji, zlatarji, mizarji i. dr. Svoje umetno in- solidno izdelane produkte so razpečavali po vsej srednji Aziji. Blagostanje je imelo svoje posebne zahteve, ki so presegle telesne po- trebe. Oko se je tešilo na umetnih kovinskih izdelkih, vonj pa se je oslajal z dišečimi ma- zili. Tega blaga so izdelovali nad svojo potre- bo. Zato je dobro razvita trgovina skrbela za odjemalce preko mej domovine.

A trgovina gre v natančnost in sloni na meri in vagi, ti pa na znanosti. To pa se pojavi vedno in povsod v visoko razvitem gospodar- stvu. Sploh sta si gospodarstvo in znanost se- stri in segata druga v drugo ter se dopolnju- jeta. Oba naroda sta gojila pred vsem matema- tiko in zvezdoznanstvo. Delili so čas kot mi (leto, mesec, teden itd.) in so poznali dekadna (desetična) števila, krog itd. Tudi so se bavili z zgodovino, zemljepisjem in prirodoslovjem. Pri njih se je pojavila prva knjižnica.

Modroce

iz afrika, močno blago
à Dln 260—
žimnate modroce, pe-
resnice, mreže, cvilih
in žimo, posteljne odeje

kupite najceneje pri

RUDOLF SEVER-ju

LJUBLJANA, MARIJIN TRG

Po svetu

V Nemčiji in na Ogrskem

so začeli v najnovejšem času oster boj proti drugini. Ker je položaj v obeh državah v tem oziru precej tak, kakor je pri nas, bo gotovo tudi naše bralce zanimalo vedeti o tem kaj več.

V Nemčiji

se godi kmetom vedno slabše, ker cene žita in drugih kmečkih pridelkov stalno padajo. Na drugi strani pa plačujejo ljudje v mestih za vsak grizljaj cene, ki so na vsak način preti- rano visoke, tako da industrijsko delavstvo in meščanstvo od znižanja cen poljskih pridel- kov nima prav nobene koristi. Boj med kmeti in meščani je počasi zavzel take oblike, da je morala tudi vlada poseči vmes, in sedaj vlada z vso silo pritiska na peke, mesarje in na ostale obrtnike živilske stroke, da morajo svoje cene spraviti v sklad s cenami poljskih pridelkov pri kmetih, pa čeprav znaša zni- žanje le en sam »pfenig«.

Na Ogrskem

je stvar nekoliko drugačna, a za nas še bolj zanimiva. Ogrska je še danes, čeprav je izgu- bila Banat in Bačko, še vedno dežela, ki pri- deluje silne količine žita. Kljub temu pa je bil kruh v Budimpešti dražji kakor v vsakem drugem evropskem mestu. Zoločaj je bil torej tak, da kmet od svojega bogatega pridelka za- radi nizkih cen ni skoro nič imel, mestno pre- bivalstvo pa tudi nič, ker je moralo meso in kruh silno drago plačevati. V tem kritičnem položaju so se odločili ogrski kmetje za odlo- čilen korak: kupili so v Budimpešti stavbi- šče in sezidali so svojo skupno pekarno, kjer prodajajo kruh po znatno nižjih cenah kakor budimpeštanski peki, a obenem dobe še ve- dno precej več za svoje žito kakor so dobili prej.

To so zanimivi gospodarski pojavi, ki jih utegnemo doživeti tudi še pri nas, kajti tudi pri nas je tako, da ne dobi kmet za svoje pri- delke skoro nič — to vedo vsi kmetje — mestni ljudje pa morajo plačevati neverjetno visoke cene za kruh in meso, za fižol in krom- pir.

Z drugimi besedami se to pravi, da bo treba gledati na to, da se spravi producente v kolikor mogoče neposreden stik s konzumi- menti in različno posredovalstvo kolikor mo- če utesniti, če se že ne da popolnoma odpra- viti.

Angleška.

Važni dogodki se odigravajo tudi v Lon- donu. Tam je zborovala te dni velika angle- ško-indijska konferenca, ki je imela namen urediti zelo napeto razmerje med Anglijo in Indijo. Na konferenco je prišlo precej indij- skih knezov (deželnihi poglavarjev ali »maha- radžev«), s katerimi je hotela doseči angle- ška vlada sporazum, toda brez uspeha. Tudi na tej konferenci se je pokazalo, da brez sporazuma z indijskimi nacionalisti, ki jih vodi Ghazdi, in brez dalekosežnih ustavnih in upravnih izprememb Indije ne bo mogoče pomiriti. Zgodovina in razvoj velikega angle- škega cesarstva (imperija) pa nam dokazuje, da se velika ozemlja ne dajo vladati in držati skupaj, razun takrat, če ima vsak del tisto svobodo in toliko svobode, kolikor je pač po- trebuje za svoj lasten razvoj.

V sosedni Avstriji

se položaj po volitvah ni nič izpremenil, ker si še vedno stojita sovražno nasproti dve sku-

pini: »meščanska« ali krščansko-socialna (ker so krščanski socialisti najmočnejša meščanska stranka) in pa socialno-delokratična. Mnogi se boje, da vtegne zaradi tega še priti do kakšne nasilne izpremembe ustave.

V Rusiji

se mora sovjetska vlada boriti s težkim finančnim položajem. Da dobi potrebni ji denar, se je ruska vlada odločila izvažati v evropske države vse, kar je le premakljivega. Preteklo poletje so začeli Rusi izvažati les, in dosegli so da je cena lesa povsod znatno padla. Potem so začeli izvažati žito, sedaj pa izvažajo tudi že razne industrijske produkte, zlasti na Angleško. Da onemogočijo ruski »dumping«, zahtevajo angleški inidustriji visoko carino na rusko blago, malo verjetno pa je, da bi angleška vlada pristala na ta predlog.

Na Poljskem

so imeli v nedeljo volitve za državni zbor. O teh volitvah se da težko reči, da bi bile pravi izraz ljudske volje, ker je vlada z vso svojo močjo pritisnila, da pridobi večino za sebe. Poljski parlament šteje okoli 440 poslancev, od teh je dobil vladni blok 248 mandatov pri nedeljskih volitvah.

Strašilo Habsburžanov

Precej pozornosti vzbujajo v najnovejšem času tudi habsburško vprašanje. Oton Habsburški, najstarejši sin ranjkega avstrijskega cesarja Karla, bo namreč te dni (20. novembra) postal polnoleten, ker bo star 18 let. Po nekili »starih pravicah« bi imel Oton postati, čim je polnoleten, ogrski kralj oziroma tudi avstrijski cesar in na Ogrskem res delajo zelo vplivni posvetni in cerkveni krogi na to, da se Oton vrne na Ogrsko in zasede ogrski prestol. Tej nameri se seveda upirajo zlasti države Male antante, kajti Oton bi moral, če postane ogrski kralj, priseči, da bo varoval in se boril za »nedotakljivost« dežel pod krono sv. Štefana, to pa bi značilo stalno ogrožanje miru v Srednji Evropi.

Na Španskem

traja uporniški pokret dalje. V najnovejšem času so izbruhnile po celi deželi močne delavske stavke in vsled tega je prišlo na več mestih do krvavih pobojev med delavci in policijo. Ministrski predsednik Berenguer bo težko obvladal položaj.

Spor med Turčijo in Grško poravnani

Pred nekaj dnevi je bil poravnani skoraj 100-letni spor med Grško in Turčijo. Pogodbo so podpisali v glavnem mestu nove Turčije, v Ankari (to je pravilno ime in ne Angora). Sporazum med Grčijo in Turčijo je veličaven tudi za balkansko politiko, zlasti če se obistinijo vesti o sporazumu med Albanijo, Bolgarijo, Grško in Turčijo.

V Zedinjenih državah

so bile pretekli teden volitve za ameriški državni zbor. Izid volitev je silno presenetil ne le ameriško, ampak vso svetovno javnost, ker so dobili večino politični nasprotniki sedanjega predsednika Hooverja, ki so obenem tudi veliki nasprotniki popolne prepovedi alkohola. Za delavske kroge v Ameriki, torej tudi za naše izseljence, so volitve v Ameriki važne, ker je znano, da tik pred volitvami in med volitvami zastaja v Ameriki vse gospodarsko življenje; takoj po volitvah pa se delo zopet odpre.

Naročajte žepni Kmetijski koledar za leto 1931., ki ga dobite pri Kmetijski tiskovni drugi v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Hitro!

Hitro!

50.000 dinarjev

RADION

nagradna naloga

ki se zaključuje

30. XI. 1930

Kdor želi dobiti nagrado, naj gre takoj k svojemu trgovcu in naj zahteva brezplačno karto za sodelovanje in pogoje!

Fakultativen odkup agrarne zemlje.

Kraljevska banska uprava je izdala načelno odločitev glede fakultativnega odkupa agrarne zemlje, ker se v zadnjem času vedno bolj pojavljajo ponudbe od strani raznih veleposestniških uprav na agrarne interesente. Najbolj agilni v tem polgedu je pravni zastopnik veleposestnice Elze Bachler pri Mariboru, ki je tiral agrarne interesente kar pred sodišče radi odkupa veleposestniške zemlje. Agrarna zajednica v Hotinji vasi se je obrnila s posebnim dopisom na kr. bansko upravo za pojasnilo in zaščito svojih članov. Na njen dopis ji je izdala kr. banska uprava sledeče pojasnilo načelne važnosti:

Vrača se pod tamošnjo št. 46/30 z dne 2. novembra 1930 sem vposlane spise s sledečim pojasnilom:

Kakor je kraljevska banska uprava že pojasnila agrarnim interesentom velep. Bachler Elze, je po fakultativnem odkupovanju agrarnega zemljišča velep. (glej Uradni list št. 102 z dne 7. nov. 1925) agrarnim interesentom čisto na prosto dano, da se pogodijo z veleposestnikom radi odkupa agrarne zemlje, ali ne. V pogajanja ki se vrše med strankami, se agrarne oblasti nimajo mešati.

Ako se agrarni interesent noče pogoditi za agrarno zemljo, ga nihče k temu siliti ne more in ako izpolnjuje vse obveznosti, ki mu jih nalagajo agrarno reformni predpisi, ga tudi nihče iz agrarnega zemljišča goniti ne bo.

Kraljevska banska uprava odobri ali pa odreče pritrdilo kupnim pogodbam, katere ji je treba predložiti, ne vtika pa se v pogajanja za sklenitev kupnih pogodb.

Po odredbi vršilca bana: agrarni inspektor.

Pri slabem počutju je naravna »Franz-Josef«-grenčica prijetno učinkujoče domače sredstvo, ki se z njim znatno zmanjšajo težkoče in češče zanesljivo koristijo že male količine. Dopisi ženskih zdravnikov hvalijo soglasno prav milo učinkovanje »Franz-Josef«-vode, ki je posebno izborna za nežni ustroj ženskega telesa. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Kmetovalci, podeželski trgovci in obrtniki!

Kadar naročate kakršnekoli vrste tiskovine za občinske urade, zadruga ali društva, se obrnite zanesljivo glede cen in solidne postrežbe na

TISKARNA 'MERKUR'
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA ULICA 23.

Vsem društvom kmečkih fantov in deklet.

Že v zadnji »Grudi« smo na kratko navedli, da se vrši od 1.—7. decembra t. l. prosvetno organizatoričen tečaj Zveze, ki ima namen vsposobiti člane naših društev za dobre društvene delavce.

Natančnejša navodila so društva že prejela in tu ponavljamo samo željo, da društva izberejo res zavedne fante, ki imajo voljo in resen namen požrtvovalno delati po naših društvih. Udeleženci tečaja imajo dolžnost, da znanje, ki si ga bodo pridobili na tečaju, занесеjo ne samo med ostale člane društva, temveč tudi med naše kmetško ljudstvo sploh in s tem pomagajo, da se dvigne kultura našega podeželja.

Odbor Zveze.

Dopisi

Poljanska dolina pri Črnomlju. Po dolgem deževju smo dobili krasno vreme. Poljski pridelki so večinoma že pod streho. Letos ni sadja in tudi ne kupecev, kateri so ponujali lansko leto po 50 para do 1 dinarja za kg jabolka. Vino je precej obrodilo, toda ni ga komu prodati. Ravno tako je tudi z medom in prašiči. Svoj čas je bil Trst kupec za naše prašiče, a danes ga baje zalaga Ogrska. — Izseljavanje v Kanado in Severne ameriške države je zaprto, beda za zaslužkom čimdalje večja posebno za naše male kmete in obrtnike. — Nekateri so mislili, da bomo plačevali sedaj manjše davke, odkar smo v Savski banovini. Te dni smo dobili od davčne uprave položnice z mnogo večjo vsoto kot prejšnja leta. Nekateri so si morali denar izposoditi, drugi iščejo, kje bi ga dobili, ker ga sami nimajo. Težko nas prizadene tudi kuluk, ker plačujemo že itak cestne doklade. In tudi cestarjev je za popravilo in oskrbo cest potrebno število nastavljenih.

Škocijan pri Turjaku. Oprostite, gospod urednik, da se bolj redko oglašamo iz naše škocjanske doline. Odkar so ponehali hudi strankarski boji, se obrača vse na boljše. Ljudje se ne gledajo tako pisano in ne govore eden čez drugega in ne blatijo poštenjake, kakor svoj čas, ko so to delali iz strankarske strasti. Iskreno želimo, da bi tudi razpriznice slišali samo besedo božjo. Verujemo, da se bo počasi vse zboljšalo. Prijateljstvo in bratstvo se vračata po naših domovih in ljudje se spoštujejo v večji meri med seboj. — Ni treba misliti, da v Škocijanu kar spimo. Saj imamo gasilno društvo, društvo kmetških fantov in deklet, dramatični odsek itd. — Pretekli mesec so se poslovili od nas nad vse priljubljeni duh, svetnik g. Janez Jereb, župnik v pokoju, odlikovan z redom sv. Save 4. stopnje. Nikdar jih ne bomo pozabili, saj so bili pri nas celih 24 let kot kulturni delavec. Želimo jim še mnogo let v zdravju in zadovoljstvu. — Kakor je sklenila komisija, ki je prišla pretekli mesec v Škocijan, se bo našo šolo nadzidalo za eno nadstropje. V priložju bodeta dva razreda, v I. nadstropju bo

Največjo izbiro

kuhinjske posode, in to aluminijaste, železne in emajlirane, različnih kvadrat in barv, po najnižji ceni, nudi trdka z železnino

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 35

do pa stanovanja. Delo se bo začelo takoj spomladi.

Dopis z dežele. Po raznih časopisih smo brali, da se umetna gnojila izplačajo. Da pa kmet žrtvuje za umetna gnojila denar, se pa mora o njihovi izdatnosti sam prepričati. Kdor pa danes napravi take poskuse, pride kmalu do prepričanja, da se mu gnojila ne izplačajo, ker mu krijejo komaj stroške. Res se namreč pridelek z umetnimi gnojili poveča, toda kaj nam to pomaga, če se je pa cena pridelku toliko znižala, da kmet nima ničesar od tega. Cene kmetijskim pridelkom padajo od dne do dne, a cena umetnih gnojil ostane neizpremenjena. Letošnje leto je bilo izvršenih veliko število poskusov z umetnimi gnojili: V prvi številki »Kmetovalca« je razpisala »Kmetijska družba« nagrade za uspešne poskuse z umetnimi gnojili. V kranjskem okraju smo se kmetje udeležili teh tekmovalnih poskusov. Postopanje pri teh poskusih od strani onih faktorjev, ki so stvar organizirali, pa ni bilo tako urejeno in izvršeno, kakor smo kmetje pričakovali. Bilo je mnogo premalo kontrole. Tudi razstava pridelkov je bila organizirana tako, da bi marsikateri kmet drugače sortiral pridelke z »gnojenih« in »negnojenih« njiv. Seveda bi tudi nagrade drugače izpadle. V splošnem moramo reči, da s poskusi nismo bili zadovoljni vsi kmetje.

Kolinska

TVORNICA

ČIKORIJE

Priporoča svoje izvrstne izdelke

Tritodenski tečaj za gojitev in pitanje perutnine.

Spričo velike važnosti perutninarstva za naše malo kmetško gospodarstvo, bodisi, da se goji kokoši za nesenje jajc, bodisi da se jih goji za zakol, se opaža pri nas zlasti v bivši ljubljanski oblasti malo zanimanja za povzdigo te izredno dobičkanosne panoge. Na naših trgih se opaža veliko pomanjkanje posebno dobro pitanih živali, in to ne samo na ljubljanskem trgu, temveč tudi po zdraviljših in letoviških naše prekrasne domovine.

Da se odpomore temu občutnemu pomanjkanju dobrih pitanih živali, se je odločil Odsek za perutninarstvo Kmetijske družbe v Ljubljani, da priredi nalogo za svoje člane in tudi nečlane, ki se za to panogo zanimajo, v času od 2. do 21. decembra t. l. poseben tečaj za gojitev in pitanje razne perutnine.

Tečaj ima namen pokazati teoretično in praktično, kako se mora s perutnino ravnati, jo pravilno pitati in zadržati ter pripraviti za trg za prodajo.

Otvoritev tečaja bo dne 2. decembra ob pol enajstih, in sicer v valilni centrali Odseka Linhartova ulica 9 v Ljubljani. Predaval bo priznani strokovnjak perutninarstva kmetijski referent g. Zupanc iz Maribora. Popoldna od pol štirinajstih do sedemnajstih bo poleg teoretičnega tudi praktični pouk o pitanju okoli 200 komadov razne perutnine, ki jo je odsek nakupil s pomočjo prispevka banske uprave v ta namen. Zvečer lahko vnanji tečajniki odpotujejo.

Isti tečajniki se potem zbero 10. decembra ob istem času in na istem prostoru. Na ta dan bodo zopet predavanja in praktične vaje. Končno se zbero tečajniki še 20. decembra ponovno na zbirališču, kjer se bo predavalo in razkazovalo pravilno klanje živali in priprave za prodajo. Naslednji dan si tečajniki ogledajo še perutninarsko farmo g. Goloba na Lesnem Brdu pri Vrhniki.

Za tečaj se je priglasiti do torka, 25. novembra t. l., in sicer na tajništvo Odseka pri Kmetijski družbi v Ljubljani. Odsek bo poskrbel, da dobe tečajniki hrano opoldne brezplačno. Najrevnejšim in oddaljenim se bo povrnilo tudi polovico voznine.

Knjiga Obmejni promet. Izšla je iz tiska knjiga »Obmejni promet, zbirka zakonskih odredb o obmejnem prometu v Dravski banovini«. Ista obsega v prvem delu vse zakonske odredbe in pravilnike, dopolnjene z razpisi in pojasnili ministrstva za finance, o obmejnih prebivalcih, dvovlastnikih, potnikih, turistih, avtomobilnem prometu in o tranzitu domačega blaga preko tujega ozemlja. V drugem, tretjem in četrtem delu so objavljene specialne odredbe iz trgovinskih pogodb z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, v kolikor se nanašajo na obmejni promet. Te odredbe so dopolnjene z vsemi zapisniki in pojasnili, ki niso nikjer objavljeni in vsled tega jako težko dostopni. Knjiga je namenjena predvsem za prakso in se je ne bo do posluževali samo obmejni organi, nego je potrebna tudi občinskim uradom, dvovlastnikom, turistom, avtomobilistom, obmejnim zdravnikom in veterinarjem itd. Po njej bo segel sploh vsakdo, ki ima opravka z državno mejo, in so mu zavedni predpisi neznanji ali pa nejasni. Cena knjige iznosi 35 Din, z poštnino 4-50 Din več, ter se naroča pri Vinku Sterle, računospitaču glavne kontrole, Ljubljana, glavna carinarnica.

Na kmetijski šoli na Grnu se je slovesno zaključilo šol. l. 1929/30 dne 31. oktobra. Pri izpitih, ki so se vršili zadnji teden šol. leta, so dosegli gojenci lepe uspehe tako v vedenju in pridnosti kakor tudi v posameznih predmetih. Z odličnim uspehom je dokončal šolo 1. in sicer svetec Pavel iz Leskovca, ki je dobil pohvalno diplomu in lepo darilo od zavoda. S prav dobrim uspehom je zaključilo šolanje 14 učencev, z dobrim 11 in z zadostnim 3. Izpitim je prisostvoval načelnik kmet. oddelka kr. banske uprave g. inž. A. Podgornik, ki je tudi zaključil šolsko leto z lehim nagovorom in razdelitvijo izričeval. V svojem nagovoru je priporočal odhajajočim gojencem zlasti vsestransko izpolnjevanje njihovega znanja, ljubezen in spoštovanje do starišev, ki so velike žrtvovali, da so jih vzgojili in mogli dati v kmetijsko šolo, in varnost, ki je važen pogoj za razvoj in napredek naših kmetij. Že prejšnji večer se je g. načelnik udeležil tudi poslovnega večera, ki so ga priredili učenci v okviru svojega društva. Na tej poslovilni prireditvi je bilo od strani učencev samih izraženih polno lepih misli, načrtov za bodoče delo in zahvala učitelstvu, ki se je toliko trudilo za njih izobrazbo. Na poslovilni večerji so se učitelji poslovili od dragih svojih učencev s toplimi nagovori, ki so vsi doneli v en akord: kako bodo vsi skupno delali za napredek in čast kmečkemu stanu in s svojim življenjem in delom služili lepi domovini.

Sedaj pred novim letom, je najlepša prilika za pridobivanje novih naročnikov »Kmet. lista«. Vsak, ki jih bo pridobil vsaj 8 novih, bo prejemal list celo leto brezplačno!

Podrte hiše v Senegalliji.

Hud potres ob italijansko-jadranski obali, ki je potresel pred nekaj dnevi vse ozemlje od Trsta do Ancone, je najbolj poškodoval mesto Senegallia, kjer je bilo središče potresa. Potres je zahteval po najnovejših poročilih 25 človeških žrtev.

Novice

Kraljev dar najštevilnejši družini v Sloveniji. Nj. Vel. kralj je odredil, da se potom sreskega načelnika v Brežicah izplača zakonca Mariji in Martinu Kozole iz sela Rožna 10.000 Din kot kraljevo podporo najštevilnejši rodbini v Dravski banovini. Zakonca Kozole imata namreč 17 živih in zdravih otrok, od teh je 11 sinov in 6 hčera.

Kralj boter 19. otroku. V nedeljo je prisel v Hrastnik polkovnik 39. pp. v Celju g. I. Rojnik, ki je zastopal Nj. Vel. kralja kot boter pri krstu devetnajstega otroka rudarja Franca Šosterja. Botrov zastopnik je dal po izvršenem obredu krščencu okrog vrata zlato verižico s križcem, staršem pa izročil zanj cekin. Od 19 otrok jih živi še deset, tako da ima reven rudar dovolj skrbi, kako jih bo oblekel in nahranil.

Seje Vrhovnega zakonodajnega sveta so se pričele v ponedeljek 17. a. m. Razpravljali so o gradbenem zakonu.

»Novi list« ustavljen. Primorske Slovence je zadel v petek preteklega tedna nov udarec, ko jim je goriški prefekt ustavil zadnje politično glasilo »Novi list«. Prepoved je bila izrečena brez vsakega povoda.

Črnogorski kmetje v Sloveniji. Koncem preteklega tedna je obiskalo naše kraje 40 črnogorskih kmetov, ki so si ogledali kmetijske šole, zadržane naprave in vzorne kmetije v Dravski banovini.

Dijakov je v zagrebških srednjih in strokovnih šolah 10.089, to je toliko, kolikor je imel Zagreb pred 50 leti vseh prebivalcev skupaj.

Sole za pomožno osebje v socialno-zdravstveni službi. Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o strokovnih šolah za pomožno osebje v socialni in zdravstveni službi. Po tem zakonu bo imela Ljubljana šolo za sestre pomočnice, šolo za bolničarje in šolo za babice.

Posledice prijateljske pogodbe med Grčijo in Turško bodo najbolj občutili nasprotniki predsednika turške republike Kemal paše,

ki so se zatekli v Grčijo. Grški listi namreč poročajo, da bodo vsi ti nasprotniki izgnani, ker ne more trpeti grška vlada, da se na njenem ozemlju kujejo sovražni naklepi proti njenemu zavezniku.

Za zimo je treba novih čevljev,

ker je pa stiska za denar, pojdite nemudoma v **Trebnje** v trgovino **IVAN A. GROSEK** — tam bode kupili najboljše gornje usnje in najboljše podplate po znižani ceni.

Zaupniki, premotrite tekom zime dobro svojo okolico. Dobili boste kmetske domove, kjer še gotovo nimajo »Kmet. lista«, temveč čitajo iz nevednosti še gosposke liste. Poučite take gospodarje in gospodinje, da je v naši banovini samo en in edini Kmet. list, ki je v resnici samo kmetski.

Za zimo je treba gorke obleke,

ker je pa stiska za denar, pojdite nemudoma v **Trebnje** v trgovino **IVAN A. GROSEK** — tam imate letos prilliko kupiti vsakovrstno blago za obleke po zelo znižani ceni. **Izbira v moških in ženskih štofih je res velika.** — Na novo: gotove obleke in zimski površniki!! Moje geslo je: Dobro blago, — veliki promet — mali dobiček.

Vino za naše vojake. Vojno ministrstvo je sklenilo, da bo dobival vsak vojak naše armade po tri decilitre vina na dan, da se bo na ta način več vina potrošilo in ublažilo pretečo propast te panoge kmetijskega gospodarstva. V Dalmacijo je odpovala posebna komisija, ki bo vino nakupila.

Sestanki agrarnih interesentov so se vršili v nedeljo 9. novembra v Hočah pri Mariboru in v sredo 12. novembra v Cerknici. Na

obeh sestankih je predaval tajnik Zveze slovenskih agrarnih interesentov geometer Milan Mravlje. Predaval je predvsem o vprašanju fakultativnega (prostovoljnega) odkupa agrarne zemlje. Sestanki so bili povsod izredno lepo obiskani, kar priča, kako je vprašanje agrarne reforme v Sloveniji pereče.

Krušna peč povzročila požar. Posestnica Marija Mulej v Lužah pri Senčurju je pripravljala krušno peč za peko. Vsled silne vročine so se vnele v dimniku saje in ogenj se je razširil na vse ostrešje. Požrtvovalni gasilci so obvarovali, da ni zgorela cela hiša. Požar je napravil za 27.000 Din škode, ki je krita z zavarovalnino.

Posestnik M. Š. iz vasi Češnjevka pri Kranju, ki uporablja že od leta 1927. za rejo svoje živine »Težakovo olje za živino«, piše dne 3. novembra o tem olju dobavitelju sledeče: »M. Težak Zagreb. Prosim pošljite mi eno kanto Težakovega olja. Kakor sem skusil, ni boljšega za mlade prašiče ali teleta, kakor je Vaš redilni preparat, ker je žival tudi proti bolezni odpornejša.« — To olje se dobi samo pri M. Težak, Zagreb, Gunduličeva 13, v kantah od 5 kg za Din 125 s poštnim povzajem.

Regulacija Save pri Kresnicah. Gradbeno ministrstvo je te dni odobrilo podrobne načrte za regulacijo Save v daljavi treh kilometrov od Kresnic proti Verniku. Stroški so preračunani na 1.438.838 dinarjev.

Pletarski tečaj v Rakičani v Prekmurju je preložen na 24. nov. Imel bi pričeti že 10. novembra, a je na prošnjo prijavljenih udeležnikov za 14 dni preložen, tako da se bo pričel nepreklicno 24. nov.

Otroci so zažgali gospodarsko poslopje posestnika Ivana Bratuša v Gajevci pri Moškanjcih. Uničeni so tudi vsi kmetski pridelki. Požrtvovalnim gasilcem se je zahvaliti, da se ni požar razširil tudi na ostala poslopja.

Smrt ob električni žici. Mizarski pomočnik Joško Poljanec je šel od svojega mojstra v Sp. Polskavi k sosedu po ročni voziček. Pot ga je vodila mimo nekega kozolca, skozi katerega je bila napeljana električna žica. Fant je lahkomišlno otipal žico, pri čemur ga je električni tok usmrtil.

Podlistek

Ivan Albreht:

Sestra Dolorosa.

(Nadaljevanje.)

»Kje imaš pa Lenko?« je presunilo Lono. »Ona je rešena,« je vzdihnil Šimen. »V Rablju sem delal nazadnje v rudniku, ona pa je prala za delavce. Pred tremi leti jo je doletelo. Prinesla mi je kosilo, pa se je sprožila orjaška skala nad njo in jo pokopala. Priskočili smo ji na pomoč; toda zastoj. Čez dva dni je v strašnih bolečinah zatisnila oči. Vse mi je odpustila na smrtno uro in mi je naročila, naj poiščem otroke in jim izročim pozdrave ter jih v njenem imenu prosim odpuščenja.«

»Ali sta imela več otrok?«
»Četvero. Dva sta že odšla za materjo. Enega je vzela davica, drugega je pobrala pljučnica, jaz pa sem ob tisti nesreči osivel in se postaral, da sem takle, kakoršnega me vidiš. V Rablju me ni več vzdržalo, venkaj si nisem upal. Bal sem se sramote in sina, potlej je pa moralo priti kakor nalašč, da me je po triletnem tavanju križem svet pobral lastni otrok onemoglega v lozi.«

Loni so silile solze v oči.

»Bog nebeški,« je ponavljala in kakor zamaknjena nihala z glavo. »In kje imaš četrtega otroka?«

Šimen je skomignil z rameni in pogledal v stran.

»Rad bi ga našel, če le še živi,« je zastokal. »Potlej vem, da bi lahko umrl.«

Tako te je torej teplo po svetu?« je sočustvovala Lona.

»Tako! Pa bi rad vse še v drugič pretrpel, ako bi mogel spremeniti, kar sem zakrivil,« je jecljal Šimen in obmolnil.

Potem sta se še domenila, da pojde popoldne Lona sama na Humče in povabi Rodnika in Cencana ter nevesto, naj pridejo malo pogledat v Glinje.

»Odkod je pa nevesta?«

Lona je dvignila rameni:

»To ve menda sam Bog.«

»Kako to?«

»Tako pač: v hlevu so jo našli. Rodnikova rajna dekla jo je pobrala in ni bilo niti toliko znamenja pri njej, da bi bili vedeli, če je že krščena ali ne.«

»Sirota,« je skril Šimen obraz in je molčal. Vihar, ki je zdaj zadivjal v njem, mu je zaklepal sleherno besedo.

»Pa še malo počij,« je dejala Lona, ko je uvidela, da z govorenjem zdaj ne bo nič več. Vstala je in zamišljeno odšla po stopnicah, Mojca pa se je natihem čudila, kaj se je zgodilo z materjo, da je tako redkobesedna.

VIII.

Peter Rodnik je dejal, ko so popoldne po nauku sedeli vsi trije na vrtu:

»Čakaj, Zalka, ti bom nekaj prinesel.«

Stopil je v hišo ter se kmalu vrnil z drobnim zavitkom, češ:

»Na! Takéga darila vem, da še ni imela doslej nobena nevesta na Humčah.«

Zalka je nestrpno odmotala zavitek in zagledala perlice in pregrinjance za novorojenčka, vse že precej zarumenelo.

»Uganeš, od kod je to?«

Mladenka je samo začudeno gledala ne navadni dar.

»Sem si koj mislil,« se je nasmehnil gospodar, »da ne boš vedela. Viš, v temle te je rajna Hana našla v hlevu in je že brž tkrat rekla, da ti bo shranila, češ da bo to edini in najlepši spomin zate, ako kdaj dorasteš.«

Dekletu se je tresla roka, ko je razprostirala skrbno vezeno drobnjavo, in tudi Cencan je z nekakšno sramežljivo radovednostjo ogledoval čudni dar.

Po tem smo sodili, da je morala biti tvoja mati bržkone imenitnega stanu. Kmet-ske matere se nimajo časa toliko ukvarjati s takimi rečmi,« je pripomnil Rodnik.

Zalki se je inako storilo pri srcu. »Kaj je napotilo mater, da me je tako zapustila?« je spet z novo močjo zaključevalo v njej, zdaj tem hujše, ker je po obleki sodila, da jo je morala mati vzlic vsemu le res imeti rada.

Umril je v Celju znani slovenski industrialec Peter Majdič.

Vlomil je v hotel »Stara pošta« v Rimskih toplicah predrzen uzmovič in pokradl iz omare več škatelj cigaret ter gramofon s ploščami. Tat je moral hišne razmere prav dobro poznati, da je izvršil vlom ob takem času, ko so domači trdno spali in na takem mestu, da ga niso mogli takoj čuti. Pri oknu posebne sobe je izrezal z diamantom šipo ter nato okno odprl in vstopil v sobo, kjer je nemoteno gospodaril in pospravil plen. Upati pa je, da bo kmalu v rokah pravice, ker je zapustil precej znakov, po katerih ga bodo spoznali.

Dr. Korošec je prispel pretekli teden v Ljubljano. Takoj po svoji ostavki je odpotoval v Dubronik, nato v Split in Zagreb ter pretekli petek v Ljubljano.

Celjski podžupan odstavljen. Dravska banska uprava je izdala 10. t. m. odlok na podlagi naredbe predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev, s katerim se odstavlja celjski podžupan odvetnik dr. Anton Ogrizek.

Plaz na cesti Stahovica—Gornji grad. Dne 9. novembra 1930 se je utrgal plaz na cesti Stahovica—Gornji grad pod takozvano »Krivčevo rido« pod vasjo Podstudenc občina Gozd. Cesta je popolnoma zadelana in zasuta s kamenjem in zemljo, ter je vsak promet nemogoč, dokler ne bo odstranjen plaz. — Ovira bo trajala 1—2 tedna.

Ustreljen tihotapec. V Slatinskem dolu pri Zg. sv. Kungoti je hotel prekoračiti jugoslovansko-avstrijsko mejo ključavničar Gotfrid Lazar. Ker se na klice »stoj« naše varnostne straže ni zmenil, so oddali nanj več strelcov, od katerih ga je eden pogodil v srce. Bil je takoj mrtev.

Strel skozi prsa je dobil čevljarški pomočnik Rudolf Goričan iz Leskovca. Ko je šel v nedeljo 9. t. m. po nekih opravkih v Brezovško goro, je naletel tam na večjo do-

mačo družbo, ki je pekla prašiča in svinjako pečenko zalivala z vinom. Po kratkem prerekanju ga je nekdo ustrelil. Krogla mu je predrila prsi in izstopila pod srecem. Ranjeni fant se je s težavo privlekel do doma, makar so ga prepeljali v krško bolnico. Vzrok stopenega čina bodo pojasnile oblasti, ki so uvedle preiskavo.

Razmeram odgovarjajoče ukrepe je sklenilo češko-slovaško ministrstvo zunanjih zadev. Z ozirom na splošno gospodarsko krizo bo ministrstvo znatno omejilo družabne prireditve tekom letošnje zime, ki so zvezane z večjimi ali manjšimi izdatki in stroški.

Tudi francoski zrakoplov se je ponosrešil. Veliki francoski zrakoplov »V. 10« je prišel v silen vihar, ki ga je premetaval po zraku in nazadnje treščil na zemljo. Zrakoplov se je prelomil na dvoje. Nesreča ni zahtevala nobenih žloveških žrtev, ker je poveljnik pravočasno ustavil vse motorje.

Zračni promet med Londonom in Newyorkom bodo vzpostavili prihodnje leto, ki bo stalno vzdrževal zvezo med Anglijo in Zedinjenimi državami.

Ustrelil svojo ljubica in nato ša sebe. V Peči sta končala svoje življenje zaljubljenca Jovo Ristič in Jelena Bitenc. Ristič je zagrešil v službi neke nepravilnosti in da se izogne posledicam, je sklenil obračunati sam s seboj. Pregovoril je pa tudi svoje dekle, Slovenko Helno Bitenc, da je šla z njim v smrt. Fant je ustrelil najprej njo, potem pa še sebe.

Moč katoliške cerkve. Katoliška cerkev ima na celem svetu 14 patriarhatov, 245 nadškofij, 57 opatij, 908 škofij in 331 misijskih vikarijatov. Vatikanska cerkevna država ima svoje diplomatske zastopnike v 45 državah. Vseh pripadnikov rimsko-katoliške cerkve je okrog 305 milijonov. Vseh prebivalcev na zemlji pa je okoli 2000 milijonov.

Atentat na japonskega mla. predsednika je izvršil pretekli petek 23-letni mladenič na kolodvoru v Tokiu. Ministrski predsednik

Hamagučij se je hotel odpeljati na vojaške manevre. Na kolodvoru je pristopil k njemu mladenič in ustrelil nanj iz revolverja. Predsednik se je težko ranjen zgrudil v naročje spremljajočega tajnika. Njegovo stanje je zelo resno, ker je zgubil toliko krvi, da so mu jo morali vbrinjati večje količine od njegovega sina, predno se ga mogli operirati.

V Ameriki bodo spet pili. Te dni je predložila posebna komisija, katere je imenoval predsednik Zedinjenih držav, da pretrese prohibicijsko vprašanje, predlog, da se ukine prepoved na vino in pivo. S prihodnjim letom bo dovoljeno javno prodajati obe vrsti pijač. Zmago močjih je posledica izida nedavno izvršenih volitev v reprezentativno zbornico, pri katerih so dobili demokrati (močri) 226 članov in republikanci (suhi) 218 članov, enega pa so dobili farmerji (kmetje).

Fašistična preganjanja v Italiji. Fašistična vlada je pričela zadnje čase z poostrenim preganjanjem vseh protifašistov. Arretiranih je bilo veliko število raznih uglednih osebnosti, med njimi tudi več visokoškolskih profesorjev. Arrestacije se še nadaljujejo. Kakor se vidi iz tega preganjanja, fašistična vlada kljub zatrjevanju, da je ves italijanski narod enodušen za fašizem, vendarle priznava, da se nahajajo njeni nasprotniki v vseh stanevih in poklicih, ki jim delajo prav resne skrbi za bodočnost.

Kakoli s piščancem v dnebovju. V Zenici je neki obrtnik pripravil za nedeljo boljše kosilo in zaklal že priletno kokoš, ki je redka prikazna na njegovih mizi. Ko jo je razkosaval, je našel v njej teden dni starega piščanca.

Avtobus z otroci se je prevrnil v bližini rumunskega mesta Bacau. Avtobus je bil nabasan samih žolskih otrok. Nesreča je zahtevala več smrtnih žrtev. Tudi učitelj je težko ranjen.

Dograjen vodovod v Dalmaciji. Te dni so dokončali z doli na koštelanškem vodovodu, iz katerega bodo dobivali zdravo pitno vodo kraji: Solin, Kaštelan in Trogir. Vodo

Gračak Tone Pirnat.

Dobrotnik Moravske doline. Braču v spomin ob petletnici smrti.

Odpri srce, odpri roke, sirotam olajšuj gorje!

Simon Gregorčič.

V jeseni 1925 se je mojemu bratu Tonetu zelo pohujšala bolezen. Že dolgo ga je mučila prsna vodenica. Zdravnik je povedal ženi njegovi, da je vsaka pomoč izključena. Smrt nastopi lahko vsak trenutek. Zato se je dal Tone prevideti. Ko so sosedje in znanci to zvedeli, so ga prihajali kar v trumah obiskovat. In kako so se čudili, ko ga niso našli v postelji. Sedel je lepo pri mizi in se

ž njimi pogovarjal, kakor bi mu nič ne bilo. In tako je napočil 17. november. Ko so se razšli obiskovalci, je v kuhinji pri štedilniku še malo povečerjal, bral pol ure »Kmetijski list« in »Domovino«, nato pa odšel v posteljo. Zadremal je za par ur, kar pa se prebudi in reče ženi: »Umril bom,« nasloni glavo in brez bolečine izdihne, star komaj 47 let. Ob krsti je v obupu plakala žena, ki je izgubila predobrega moža, vzdihovalo je deset otrok, katerih trije niso mogli vsled nežne starosti razumeti, da jim je vzet najskrbnejši oče, žalovali so nešteti znanci, ki jim je smrt ugrabila najzvestejšega prijatelja. Na odru so ga vsega obsuli z jesenskim cvetjem. Obsežna moravska cerkev je bila premajhna, da bi sprejela vase vse pogrebce. Ko so ga izročali dragi grudi domači, je mlado in staro jokalo. Videlo se je, da so pokopavali tedaj nenavadnega moža. Vsled bolezni nisem mogel priti k pogrebu, a v duhu sem ves potrt spremljal ljubega brata na zadnji poti njegovi. Danes pa ob petletnici smrti mu pišem tele vrstice, nareka mi jih iskrena hvaležnost do predobrega brata, nareka mi jih želja, da iznova poživim spomin na tega plemenitega moža med sosedji in znanci njegovimi.

Tone je imel trdo mladost. Lotil se je težke kovaške obrti. Ko se je izučil pri izvrstnem mojstru Bedenšču v Dobu, je ostal nekaj časa doma, nato pa je prostovoljno odšel k vojakom. Uvrstili so ga k 5. dragonskemu polku. Pri vojaki je z izvrstnim uspehom naredil skušnjo za podkovskega mojstra. Ko se je vrnil domov v Zgornji Tuštanj, je nekaj časa materi pomagal pri gospodarstvu, a leta 1904 mu je izročila posestvo.

Postal je izvrsten, vseskozi napreden gospodar. Vedno je razmišljal, kaj bi vse napravil, da bi posestvo boljše uspevalo. Največje veselje je imel do sadja. Potrebni je po

mejah ničvredno grmovje in trnje ter ondi zasadil nešteto mladih, žilastih drevesc, hrušk in jabolk. Dal je nekaj na to, da je v kleti imel vedno najboljši mošt. Kolikokrat sva ga pokušala in ugibala, v katerem sodu je pač najboljši. Seme za žito je menjaval, da bi bolje rodilo. Skrbel je, da je imel dobro pleme v hlevu in v svinjaku. Hlev je pokrtil z opeko, v hiši postavil lep štedilnik. Z ljubeznijo je gojil čebele, rad posedal s sosedji pri uljnaku, ali pa v njem poiskal po napornem delu počitka in odmora.

Staršem je bil vdan sin, bratoma in sestram ljubeč brat, sosedom najboljši tovariš. Slovelo je njegovo gostoljubje, ni bilo skoro dneva, da ga ne bi kdo obiskal. Vsakemu je postregel s prigrizkom in mu natočil čašo okusnega sadjevca. Bil je nenavadno blagega, mehkega srca. Posebne rad je pomagal pogorelcem, splah priskočil na pomoč vsakemu, ki ga je zadela ta ali ona nesreča pri gospodarstvu. Berač ni odšel brez daru od hiše. Kotiko dobrega je storil med vojsko. Od vseh strani so prihajali k njemu po živila, revešem jih je dajal zastoj, drugim za nizko ceno. Enkrat mi je rekel: »Glej, veliko žita sem razdal, a zato vendar ne trpimo nobenega pomanjkanja.« Ravnal se je res po zlatih Gregorčičevih besedah, ki sem jih zgoraj zapisal. Bil je Tone nenavadno brihtna glava. V vsaki stvari je znal pogoditi pravo. Zato so se mnogi v zadregah in težavah obračali do njega, da jim je svetoval z modro besedo svoje. Čeprav se njega samega pri gospodarstvu zadavalo mnoge in težke nesreče — enkrat mu je zaporedoma poginilo pet goved in en konj — ni nikdar tožil in obupaval. »Bo že bolje,« je pripomnil in o nesreči ni hotel več govoriti. Dasi lastnik večjega posestva, se ni nikdar bahal, nikjer se ni silil v ospredje. Najraje je imel pre-

so zajeli v potoku Jadrca. Stroški za vodovod, ki je napeljan 23 km daleč, znašajo 11 milijonov dinarjev in jih je krila država.

Izobčen duhovnik. Rimska kongregacija je izobčila francoskega duhovnika Jos. Turneja, ker je spisal in objavil knjige, v katerih po svoje razlaga cerkvene nauke.

Pečnjast rudarjev je bilo ubitih pri spopadu s policijo v Peruju, kjer je zbruhnila splošna stavka delavcev.

Samomor župnika. V bližini Osijeka je skočil v Dravo in utonil župnik Karol Erša. Vzrok samomora je neznan. Pač pa pripovedujejo farani in vasi Lača, kjer Erša župnikoval, da je bil moč pravi čudak. Nikoli ni zahajal v družbo, s katerimi se je kuhel in pral ter živel kot pravi samotar.

Nos je odgrnil v Velenju (mesto v Spodnjem delu Banata) gostničar Vlaho Stanojev svoji natakarici Kovički Zetkovi, ker ni marala za njegove ljubosumne pohvale. Ljubosumnega gostničarja je policija aretirala, natakarico pa so spustili v bolnico. Njeno stanje je zelo resno, ker je nastopilo zastrupljenje.

Šole v Bovecu so poskušali zažgati nezna ni storilci. Pretekli teden so vdrli zvečer trije moški v Italijansko šolo v Bovecu, polili tla s petrolejem in nato šole zažgali. Po storjenem činu so vsi trije brez sledu izginili. Dušiči dim je prebudil v prvem nadstropju speči učiteljici, ki sta hiteli klicati na pomoč. Karabinerji in miličniki so ogenj hitro pogasili, tako da je nastala škoda prav neznatna. Proti storilecem so organizirali skrbno zasledovanje, ki ga vodi šef policije v Gorici Modesti in pokrajinski varnostni tajnik.

Pet novih kardinalov namerava imenovati papež meseca decembra. Izmed teh bodo štirje Italijani, eden pa Španec.

Aretacije v Indiji. Do sedaj so oblasti zaprle nad 40.000 ljudi od Gandhijevega pokreta v Indiji. Med temi je več kot 1000 žena.

Zemeljski plaz porušil 22 hiš. Nad francoskim mestom Lyonom se je odrgal okrog 300 metrov širok zemeljski plaz in se pomaknil proti hišam v najgostejše naseljenem delu mesta. Porušil je 22 hiš in pokopal pod

proste, dobre, poštene ljudi. Med njimi se je počutil najbolj zadovoljnega. Ponosen je bil pa na to, da je kmet. Zato se je tudi z velikim upanjem oklenil bivše Samostojne kmetске stranke.

Midva sva se vedno dobro razumela. Rad je prihajal k meni, kjer sem pač služboval, v Idrijo, v Kranj in v Maribor. Za Veliko noč mi ni nikdar pozabil poslati okusne domače svinjine. Med vojsko mi je šel na roke in poskrbel, da moji družinici ni manjkalo kruha. Zato sem tudi rad zahajal k njemu in na naš stari dom. S kakim veseljem me je vedno prišel z vozom čakati na vlak v Domžale. In na vožnji domov sva morala obiskati vse stare prijatelje in znance, tako da sva včasih precej kasno prijadrala na domače dvorišče in pod ljubo rojstno streho, kjer naju je vselej pričakovala s slastno večerjo gospodinja Franca.

Da je tako dobrega človeka vse ljubilo, spoštovalo in cenilo, ni čuda, ko je umrl, je zaplakala vsa Moravska dolina in tudi daljna okolica. Prešel bo ta in še drugi rod, a še vedno se ga bodo Moravčani spominjali s spoštovanjem in ljubemijo.

Tone! Naj končam z besedami, katere sem dal vklesati na Tvoj nagrobni spomenik. Skušal sem z njimi načrtati Tvoj zlati značaj. Glase se:

Kjerkoli si hodil, Tone, kjer si bil, povsod ljubezen in dobrote si delil. Pogreša bratko Tvoja Te družina, Moravska vsa pogreša te dolina. Naj bo Ti lahka zemljiča domača, a dela Tvoja naj Ti Bog poplača.

Profesor Maks Pirnat.

seboj nad 100 ljudi. Za glavnim plazom se je vrgalo s hriba še več manjših, ki so reševalna dela preprečili. Med mrtvimi je tudi 12 gasilcev, ki so pomagali reševati ponesrečence.

Italijanskega konzula so pretepli profitašisti v francoskem mestu Toulouse, ko se je vračal z neke svečanosti. Konzula je sicer čutila francoska policija, toda profitašisti so predrlji njene vrste in gospoda konzula obdelavali na vse načine s palicami in pestmi.

Poraz bolgarske vlade. Pretekli teden so se vršile v Bolgariji okrožne volitve, pri katerih so pretipele vladne stranke občuten poraz. V celem je dobila vladna večina komaj 40 odstotkov vseh oddanih glasov. Na njen račun so se pojačali najbolj zemljedelci in ostale opozicijske stranke.

Predor med Kanado in Zedinjenimi državami pri Detroitu so otvorili 1. nov. let. leta. Predor so delali 7 mesecev in je veljal 25 milijonov dolarjev. Gradili so ga privatni kapitalisti. Na kanadski strani predora se je načrtuje že 130 novih fabrik. Predor bo kapitalistom graditeljem naložen denar dobro obrestoval.

Poseben pristan za ločene žene so vpeljale v Ameriki prvoboriteljice za žensko svobodo. Pristan je iz črne kovine in do vdela njih vanj toliko diamantov, kolikokrat se je žena, ki ga nosi, ločila iz sv. zakonskega jarma. Takih prismodarij se domislijo le vsega presite in delamrznе ženske.

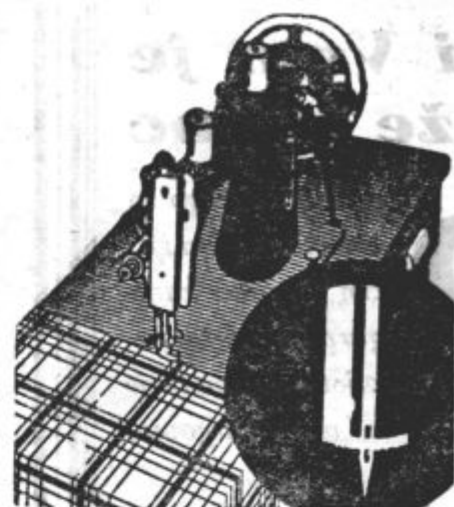
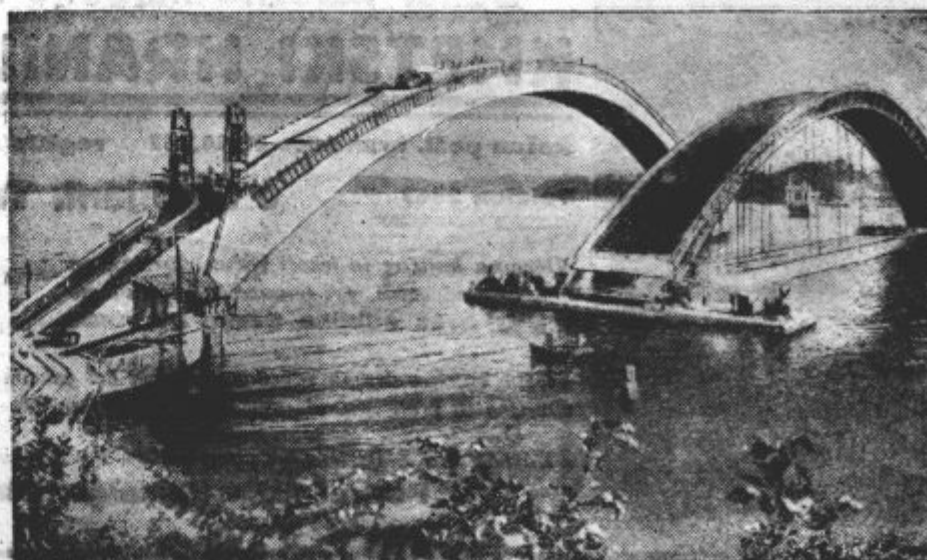
M. D. Hudi Laz. Naročnino za K. l. je uprava sprejela.

Kožni sejem. Tradicionalni sejem oziroma dražba kož divjadi se vrši zopet prvi poonedeljek po Sv. Neži, t. j. dne 26. januarja 1931 v Ljubljani v prostorih velesajma. To organizirano prodajo lovskega pridelka izvede »DIVJA KOŽA«, ki je vnovčevanje kož uredila po vzorcu modernih svetovnih trgov in dosegla velik ugled pri svetovnih trgovcih. Edino potom »Divje kože« je mogoče našim lovcem vnovčiti blago za cene, ki mu grede. Loveci, zbirajte kože divjadi, da jih čimveč prinesete oziroma pošljete na naš skupni sejem. Opozarjamo Vas pa tudi, kako ceno doseže lepo posušena kožuovina, če je tudi drugače v kakovosti morda nekoliko slabša, dočim mnogo sicer najboljših, toda slabo prirojenih kož divjadi nihče noče kupiti. Kože pošiljajte na naslov »Divja koža« v Ljubljani, velesajem, v večjim množinah po železnici, v manjših pa po pošti. Če vam navodila in pogoji sodelovanja niso morda še znani, obrnite se z dopisnico na isti naslov.

Neki vinski bratec je imel sila rdeč nos. V časopisu je bral oglas o sredstvu proti rdečemu nosu. Vsede se in napiše pismo na naznačeni naslov, priloži 50 Din in čaka na zdravilo. Po nekaj dneh dobi pismo, v katerem se mu sporoča: »Pijte kar naprej, da Vam postane nos plavc!

Gradnja ogromnega betonskega mosta v Franciji.

Čez reko Plougastel blizu vojnega pristanišča Bresta grade velik betonski most, čegar prvi lok je že gotov. Most grade na pontonih. Most bo dolg 850 metrov.

HAID & NEU šivalni stroj

so prvovrstni nemški izdelek.

Prodaja jih tudi na ugodne obroke.

CENTRA

Trgovina šivalnih strojev

Ljubljana

Masarikova cesta

(palača Vzájemne zavarovalnice naproti kolodvoru)

Zastopnike sprejemamo povsod.

Naznanilo!

Trg Vače naznanja, da se letošnji živinski in letni semenj na Vačah na dan sv. Andreja ne more vršiti zaradi nedelje in narodnega praznika teveč se bo vršil dne 2. decembra 1930.

Cene fižolu. V Ljubljani se plačuje fižol nizkih vrst 1-75—2-75 dinarjev. Jajca so padla od Din 1-70 na 1-55. Živina. Dunajski goveji sejem. Cene: voli najboljši 2-10 Šilingov. I. 1-60—1-80, II. 1-30—1-50, III. 1-20 do 1-25; krave: I. 1-20—1-50, II. 1-00—1-10; bikli: 1-10—1-40; klavna živina: 0-60—0-80.

Sejmi:

- 23. novembra: Mojstrana, Slov. Bistrica;
- 24. novembra: Št. Lovrenc, Št. Rupert, Šoštanj, Teharje;
- 25. novembra: Škofja Loka, Domažle, Zatična, Krško, Gradac, Kaniža, Ptuj, Dobje, Lemberg, Loče, Dol. Lendava.
- 28. novembra: Prosenjakovci.

VALUTE

1 nemško marko	Din. 13.45
1 švicarski frank	Din. 10.94
1 avstrijski šiling	Din. 7.96
1 ameriški dolar	Din. 56.80
1 francoski frank	Din. 2.22
1 italijansko liro	Din. 2.96

Ali Vam je že znano

da kupite blago za zimske sukne, črn in moder kamgarn in sportni ševijot najugodnejše v novi trgovini

A. Žlender
Ljubljana

Mestni trg števil. 22

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1931,
ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračunan.

V »Veliki Pratici« najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solčne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštarne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Julijski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živali; — tabelo hektarov v orabih; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepis važnih in odličnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabita kmetovalec in žena v hiši.

Cena 5 din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi pisмено pri založniku:

tiskarni

J. Blasnika nasl. d.d.

v Ljubljani. 619

**Vsak kmet
mora biti naročnik
Kmetijske Mačice!**

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

— Velika zaloga —
SUKNENEGA BLAGA
za moške in ženske obleke. Lepa izbira svilenih rut in šerp. Krojači in šivilje, pišite po vzorci!

Gospodarji!

APNENIM DUŠIKOM

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUŠE«, katero sestoji iz apnenega dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna zaloga pri

TVORNICA ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

najfinejšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o uporabi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnenega dušika daje

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Gnojite z

**Osrednja gospodarska zadruga v
Ljubljani Kolodvorska ulica števil. 7.**

Nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo banaško in domačo moko, koruzo, krmila, špecerijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete.

VELIKA ZALOGA
vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland cementsa.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošt. hranilnice št. 14.257 registr. zadruga z neomejeno zavezo Brzjaviti: „Kmetijski dom“

Telefon 2847 v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1 Telefon 2847

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7 1/2%, brez odbitka davka na rente

Stanje vlog okroglo 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 500.000 dinarjev
Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinitvenja obrestovanja. — POSOJILA daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek, računom pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URÉ: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, te ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure.
Podružnici v Kamniku, Glavni trg in v Mariboru, Slomškov trg 3.

